

OBRAVNAVA PODNEBNIH SPREMEMB V ŠOLSLEM CENTRU CELJE – IZ NEFORMALNEGA V FORMALNO IZOBRAŽEVANJE

Trajnostna prihodnost je postala ključna tema na številnih področjih, vključno z izobraževanjem. V izobraževanju odraslih je izobraževanje o podnebnih vsebinah pomembno ne samo zaradi okoljskih vidikov, ampak tudi zaradi spodbujanja trajnostnega razvoja in blaženja vplivov podnebnih sprememb ter prilagajanja nanje v družbi na splošno, saj lahko ima ključno vlogo pri oblikovanju zavednih, odgovornih in trajnostno naravnanih posameznikov. Cilj izobraževanja o podnebnih vsebinah je razvoj ključnih kompetenc, ki so potrebne za življenje v trajnostni družbi, kar vključuje razumevanje okoljskih sistemov, kritično mišljenje, reševanje problemov, medkulturno komunikacijo, sodelovanje in občutek odgovornosti do skupnosti. Njegov namen je posameznikom zagotoviti kompetence za trajnostno ravnanje v vsakdanjem življenju v vlogi učecil se, potrošnikov, proizvajalcev, strokovnjakov, aktivistov, oblikovalcev politike, sosedov, delodajalcev, učiteljev in izvajalcev usposabljanja, organizacij, skupnosti in družbe na splošno (Bianchi idr., 2022). Izobraževanje o podnebnih vsebinah tako zahteva celosten pristop, saj je njegov namen spremeniti razmišljanje in delovanje človeka in družbe nasploh, kar je nujno za doseg podnebne nevtralnosti.

Leta 1992 je bila v Rio de Janeiru sprejeta Agenda 21 za doseganje ciljev trajnostnega razvoja, ki obravnava ključne okoljske in razvojne probleme. Kot pravi dr. Gregor Torkar (2019), bi moral ta strateški dokument z naslovom *Skrb za zemljo* prebrati vsak prebivalec našega planeta. Dokument je zdaj nadgrajen z *Agendo 2030*, oba dokumenta pa govorita o trajnostnih načelih, ki sodijo na vse ravni in na vsa področja izobraževanja ter učenja, tako formalnega kot neformalnega. Ena izmed najuspešnejših oblik neformalnega izobraževanja odraslih so študijski krožki, ki imajo velik vpliv na lokalno okolje (Urh, 2012). Ko pa se srečamo z vprašanjem vključevanja podnebnih vsebin v formalno izobraževanje odraslih, smo postavljeni pred nove izzive. V Šolskem centru Celje izvajamo obe obliki – neformalno izobraževanje v obliki študijskih krožkov in formalno izobraževanje odraslih, ki sledi ciljem predpisanih učnih načrtov. Žal pa v formalnem izobraževanju odraslih opazamo pomanjkanje podnebnih vsebin tako v obliki enotnega predmeta za okoljsko vzgojo kot v obliki vključevanja podnebnih vsebin v ostale predmete.

V prispevku predstavljamo nekaj načinov in metod za vključevanje trajnostnih in podnebnih vsebin v formalno izobraževanje odraslih s prenosom pristopov iz neformalnega izobraževanja.

UČENJE O PODNEBNIH SPREMENBAH SKOZI DELOVANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Z izobraževanjem odraslih o podnebnih spremembah moramo preseči zgolj teoretično znanje in se osredotočiti na učenje skozi delovanje. Spodbujati je treba predvsem praktično rabo usvojenega znanja v realnih, vsakdanjih situacijah. Izkustveno in praktično učenje posameznikom omogoča pridobivanje neprecenljivih izkušenj, novih spretnosti in dejavne vloge v družbi. Študijski krožki so odličen primer neformalnega izobraževanja odraslih, ki deluje na podlagi izkustvenega učenja in prenosa znanja med posamezniki. Gre namreč za manjše skupine z do 12 udeleženci, ki se na prostovoljnih srečanjih načrtno učijo drug od drugega in s pomočjo zunanjih virov. Ker govorimo o zelo heterogenih skupinah, ki jih sestavljajo posamezniki z različnimi demografskimi, poklicnimi in statusnimi značilnostmi, ki pa so med seboj enakopravni, so te skupine pogosto zelo motivirane za pridobivanje novih znanj, dolgotrajnejše sodelovanje, predvsem pa za spreminjanje in razvoj lokalne skupnosti. Izvajalci študijskih krožkov to obliko izobraževanja odraslih v Sloveniji po vzoru skandinavskih držav razvijajo že tri desetletja. Gre za zelo živo in ustvarjalno obliko, ki se z rezultati močno vključuje v lokalno skupnost in prispeva h kvaliteti življenja tudi v širšem smislu (Možina, 2019).

Šolski center Celje študijske krožke izvaja skorajda od začetka vpeljave te izobraževalne oblike pri nas, marsikateri naš krožek pa se usmerja v izobraževanje o posameznih elementih trajnosti in podnebnih ciljih. Z njimi smo že v preteklosti lokalno in širšo javnost ozaveščali o pomembnosti poznavanja podnebnih sprememb in blaženja njihovih vplivov ter prilagajanja nanje, a to so bili le zametki. S pomočjo projekta *Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju*, ki ga financira Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo s sredstvi Sklada za podnebne spremembe, smo se odločili te vsebine nadgraditi in tako smo se v preteklem letu učili o podnebnih spremembah, recikliranju in ponovni uporabi, varovanju vodnih virov, kulturni dediščini in identiteti ter celo pripravljali skupni načrt za trajnostno gradnjo, izgradnjo pešpoti in urejanje širše lokalne okolice. Dodatno pozornost smo posvetili tudi energetske varčnosti in varčevanju s pitno vodo, ekološki ozaveščenosti in zelenemu delovanju vsakega posameznika.

Ob tem ne gre zanemariti moči medgeneracijskega povezovanja in njegovega vpliva na uspešnost vključevanja trajnostnih vidikov v družbo. Na tem mestu je smiseln premislek o načinih lokalnega povezovanja študijskih krožkov z vzgojno-izobraževalnimi institucijami in drugimi ustanovami (knjižnice, muzeji, zavodi itd.), ki izobražujejo prihajajoče generacije odločevalcev (Torkar, 2019). S tem namenom smo v projektne aktivnosti študijskega krožka vključili še Osnovno šolo Dobje in enoto za formalno izobraževanje odraslih v Šolskem centru Celje.

V študijskem krožku smo delovali po načelu »dejanja štejejo«, zato smo že v jeseni 2022 uredili učilnico na prostem in učno pot (Slika 1 in Slika 2). Vse nadaljnje aktivnosti smo izvajali v sodelovanju in vzporedno z aktivnostmi učencev in učiteljev osnovne šole, ki je intenzivno vključena v projekt *Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj*. Skupen interes

nam je omogočal izvajanje aktivnosti za širjenje zavedanja o podnebnih spremembah, ki vplivajo na celotno družbo.

Slika 1

Urejanje učne poti

Slika 2

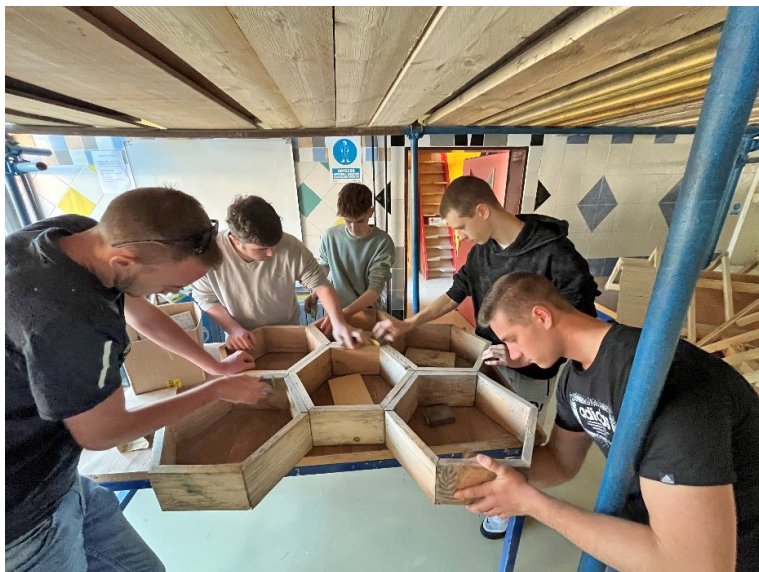
Učenci Osnovne šole Dobje na učni poti

S sajenjem dreves ob učni poti in v okolici Osnovne šole Dobje smo se učili o avtohtonih slovenskih sadnih vrstah, med njimi postavili visoke grede in vanje zasadili zelišča in medovite rastline. Tudi v Šolskem centru Celje smo uredili šolski vrt, v katerega smo zasadili zelišča, zelenjavo in sadje, obnovili »hotel za žuželke« (Slika 3) in se ob svojih pridelkih učili krožnega gospodarstva z vzgojo in predelavo zelišč v končni proizvod (ekološka darilca, mila, čaji, hidrolati itd.). Ob svetovnem dnevu Zemlje smo med drugim pripravili zajtrk z namazi iz zelišč z domačih gredic. Učenje je tako potekalo prek izkušenj ter z medgeneracijskim sodelovanjem in prenosom znanj.

Slika 3

Obnova hotela za žuželke v Šolskem centru Celje

S predavanji, članki, infografikami in objavami na družbenih omrežjih smo opozarjali na pomen domače pridelave hrane in spodbujali sodelovanje osnovne šole z eko kmetijami in lokalnimi pridelovalci, hkrati pa svetovali in zbirali ideje, kako zavreči čim manj hrane in kako jo ponovno predelati oz. uporabiti.

Predelovali smo tudi druge odpadke, skupaj z dijaki Šolskega centra Celje obnavljali staro pohištvo, izmenjevali in ponovno uporabljali tekstil in oblačila z učenci Osnovne šole Dobje.

Posebno skrb smo namenili varovanju vodnih virov. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije iz leta 2022 vsak prebivalec Slovenije v povprečju porabi 110 litrov vode na dan, nekateri iz javnih, drugi pa iz zasebnih vodovodov (Statistični urad Republike Slovenije, 2023). Tudi v Dobju pri Planini, kjer smo izvajali študijski krožek, se nekaj stanovanjskih objektov oskrbuje z vodo prek zasebnega vodovoda, ki pa je bil nujno potreben ureditve, očiščenja, naturalizacije in ozelenitve. Tako smo te aktivnosti izvedli že v začetku krožka, v sodelovanju z dijaki programa kemijski tehnik v Šolskem centru Celje pa smo opravili primerjavo rezultatov kemijske analize pitne vode iz zasebnega vira, javnega vira in ustekleničene vode (Slika 4). Pri vseh treh vzorcih smo ugotovili zelo nizko vsebnost klorida, amonija in železa, kar pomeni, da je voda v tem okolju zelo čista. Višje vrednosti omenjenih parametrov bi namreč pomenile komunalno, kmetijsko in industrijsko onesnaženje vode. Na tak način smo se seznanili tudi s parametri, ki so kazalniki kakovosti pitne vode.

Slika 4

Dijaki Šolskega centra Celje med kemijsko analizo vode

Učenje o varovanju vodnih virov je pomenilo odlično priložnost za nasvete o varčevanju s (pitno) vodo in možnostih uporabe deževnice v domačih gospodinjstvih. Vsako leto se srečujemo z vse večjimi izzivi ob sušnih obdobjih, po nekaterih napovedih pa lahko pričakujemo še povečanje intenzivnosti in pogostosti suš, čemur bo sledilo omejevanje porabe vode zlasti v poletnih mesecih. V številnih gospodinjstvih pri nas se za prestrazanje padavinskih voda odločajo zaradi naraščajočih cen vode, omejitev rabe v suši in okoljske ozaveščenosti. Uporaba deževnice je tako priporočljiva za pranje avtomobilov, spiranje tlakov, zelo rade pa jo imajo tudi rastline, saj je deževnica mehka in najčistejša voda, ki vsebuje raztopljene pline, kot so kisik, dušik in ogljikov dioksid (Drnovšek, 2016). V šolskem letu 2022/23 smo v praktični pouk za program avtoserviser vključili tudi novo eko avtopralnico, ki porabi bistveno manjšo količino vode, s hodnikov pa smo načrtno umaknili avtomate s sladkimi pijačami ter na njihov prostor postavili pitnike za vodo.

Na enotnem e-portal *ZdravKo* Svetuje smo ustvarjali vsebine, ki zaposlenim in učencim se v Šolskem centru Celje pomagajo pri soočanju s stresom, spodbujajo k zdravemu načinu življenja, organiziramo različne skupne športne aktivnosti, skrbimo za ozelenitve delovnih mest za povečanje kreativnosti in učinkovitosti dela in tako razvijamo model zdravega življenjskega sloga.

Na podlagi energetskega pregleda stavbe Šolskega centra Celje smo izdelali in med zaposlenimi ter učenci se promovirali ukrepe za učinkovito rabo energije (voda, električna energija, toplota itd.), hkrati pa o pomembnosti učinkovite rabe energije zdaj na konferencah, delovnih srečanjih in strokovnih aktivih redno obveščamo vse notranje in zunanje deležnike. V spomladanskih mesecih smo tako izvedli prvo množično predavanje na daljavo. Na temo energetske varčnosti je spregovoril Aleš Ferlež, član Slovenskega združenja za

energetiko, sicer profesor v našem centru. Predavanja se je udeležilo okrog 3000 učečih se in zaposlenih.

Ker smo opazili, da se mnogi posamezniki še ne zavedajo nevarnosti in izzivov, ki nam jih prinašajo podnebne spremembe, smo ozaveščanje spodbudili tudi s pomočjo infografik na družbenih omrežjih, največ posameznikov pa smo dosegli z obveščanjem prek osebja in otrok osnovne šole, dijakov srednje šole, odraslih učečih se, vse do njihovih staršev in starih staršev.

IZ NEFORMALNEGA V FORMALNO IZOBRAŽEVANJE

Za spodbujanje učečih se za transformativno delovanje v smeri trajnostnega razvoja so nujno potrebne tudi spremembe v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Te ustanove morajo biti usklajene z načeli trajnostnega razvoja, saj celostni pristop zahteva učna okolja, kjer se učeči se učijo o tem, kar živijo, in živijo, kar se učijo (Unesco, 2022). Da bi postali družba, ki se zna spoprijeti s spremembami, negotovostmi in izzivi, je treba ustvariti ustrezne razmere ter vzpostaviti sistemski način trajnostnega razvoja, zato v Šolskem centru Celje skušamo v čim večji meri slediti Strategiji razvoja Slovenije 2030. Strategija in Agenda 2030 sledita ciljem Evropskega zelenega dogovora, t. i. preobrazbi Evropske unije za trajnostno prihodnost (Evropska komisija, 2019). V Šolskem centru Celje smo vsi zaposleni zavezani k vključevanju podnebnih vsebin v pouk, interesne dejavnosti in projektno delo. Na ravni institucije sledimo razvojnemu načrtu 2019–2024, iz katerega je razvidno, da je eno izmed naših prednostnih področij tudi reševanje problemov varovanja okolja (npr. zmanjšanje porabe energentov, vode, količine odpadkov in njihovo sortiranje, prehod v družbo brez plastike, promocija zdravja pri delu, prostovoljstvo, e-komunikacija in zmanjšanje porabe papirja).

Skupnostno delovanje v obliki študijskih krožkov je živo in prinaša mnoge pozitivne rezultate, vendar pa ni integrirano v šolski sistem, zato nima trdnih in trajnih podlag. Rezultati pogosto ostanejo na lokalni ravni in se ne združijo v nove modele znanja. Izobraževalni programi v šolah so tako bistveni za doseganje podnebnih ciljev, pomembni pa so tudi ukrepi za spodbujanje javne ozaveščenosti ter ekološko ravnanje. Izobraževalne ustanove lahko deloma prilagodijo učne načrte tako, da vključujejo vsebine o okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikih trajnosti. Odličen primer je npr. okoljska vzgoja v osnovnih šolah in gimnazijah.

Okoljska vzgoja se v programu osnovne šole pojavlja kot triletni izbirni predmet v obsegu 35 ur letno. Izvaja se kot medpredmetno področje, kar pomeni, da jo učitelji na obeh stopnjah vključujejo v poučevanje posameznih predmetov, dneve dejavnosti in obšolske dejavnosti, cilj predmeta pa je razvoj akcijske kompetence učencev s holističnim pristopom, proaktivnostjo, interdisciplinarnostjo in izhajanjem iz resničnih okoljsko pomembnih značilnosti (Marentič Požarnik idr., 2004).

Kurikul za okoljsko vzgojo kot vzgojo in izobraževanje za trajnostni razvoj v gimnazijah trajnostne vsebine obravnava medpredmetno (kroskurikularno), znotraj posameznih splošnoizobraževalnih predmetov, obveznih izbirnih vsebin, dnevov dejavnosti in projektov. Kot nadgradnja osnovnošolskega predmeta okoljska vzgoja v gimnazijah temelji

na vrednotah, razvija kritično mišljenje in spodbuja dejavno vključevanje v okoljsko pomembne akcije (Zupan idr., 2008).

Pojavlja pa se vprašanje, kako lahko podnebne vsebine integriramo v formalno izobraževanje odraslih, v obliko izobraževanja, ki zaradi svoje specifičnosti ponuja manj predavanj in srečanj kot redno srednješolsko izobraževanje, manj kontaktnih ur in več samostojnega učenja, manj časa za posameznike, ki so zaradi svoje življenjske situacije postavljeni pred več vsakodnevnih izzivov in obveznosti. Kako torej v minimalno urno obveznost vključiti še izobraževanje o podnebnih spremembah, njihovem blaženju in prilagajanju nanje? V okviru projekta smo našli nekaj načinov, ki so se izkazali za zelo uspešne.

Prvi in najbolj enostaven način izobraževanja o podnebnih vsebinah v formalnem izobraževanju odraslih je vključevanje teh vsebin v obstoječe predmete, kot so matematika, jezikoslovje ali umetnost, tako da se vzpostavi povezava med predmetom in podnebnimi vsebinami. Spodbujanje interdisciplinarnega pristopa ravno tako omogoča povezovanje različnih področij znanja in obravnavanje kompleksnih podnebnih vprašanj. Izobraževalne ustanove lahko organizirajo projekte, delavnice ali skupne predmete, ki združujejo različne discipline, kot so znanost, humanistika, družboslovje in umetnost, za celovito razumevanje podnebnih sprememb.

Pomembno je spodbujanje dialoga med učečimi se in med učitelji oz. predavatelji ter omogočanje prostora za refleksijo o podnebnih vprašanjih. To lahko dosežemo z razpravami, delavnicami ali tematskimi urami, na katerih se lahko učeči se pogovarjajo o izzivih, rešitvah in etičnih vidikih podnebnih sprememb. Spodbujanje kritičnega mišljenja in razprav bo pomembno prispevalo k razvoju zavesti o vplivanju na podnebne spremembe.

Učenje o podnebnih spremembah in ciljnih naj bo praktično usmerjeno. Naš primer dobre prakse je vzpostavitev sodelovanja z lokalno skupnostjo in drugimi ustanovami, kar je vsem udeležencem omogočilo praktično razumevanje vidika podnebnih ciljev. Takšno učenje vključuje problemski pouk, terensko delo, prostovoljno delo ali raziskovalne projekte, ki omogočajo učečim se, da pridobijo neposredne izkušnje v realnem svetu in se aktivno vključijo v trajnostne prakse. Zakaj ne bi podobnih praks vključili tudi v formalno izobraževanje odraslih?

Iznajdljiv predavatelj bo v svoje delo vključil tudi zunanje strokovnjake s področja podnebnih vsebin, kot so okoljevarstveniki, raziskovalci ali aktivisti. Ti strokovnjaki lahko v rednem učnem procesu sodelujejo kot predavatelji, vodijo delavnice ali sodelujejo pri projektih, kar bo učečim se omogočilo pridobivanje praktičnih izkušenj in aktualnih informacij o podnebnih vprašanjih.

Dodatno učenje lahko spodbudimo tudi z izobraževalnimi posnetki o podnebnih spremembah in ukrepanju, ki si jih lahko učeči se ogledajo med predavanji ali samostojno pri delu doma. Te vsebine so lahko združene na skupnih spletnih točkah ali portalih, vedno dostopnih vsem udeležencem izobraževanja. Po naših izkušnjah sodeč, pa največ posameznikov dosežemo z rednim obveščanjem in pozivi k akciji prek spletnih strani in družbenih omrežij, ki jih spremljajo tudi naši učeči se.

ZAKLJUČNA REFLEKSIJA

Obravnavna podnebnih vsebin v izobraževanju odraslih je ključna za oblikovanje trajnostne prihodnosti. S prilagajanjem izobraževalnih programov, razvojem ključnih kompetenc, sistemskim pristopom in spodbujanjem učenja skozi delovanje lahko izobraževanje odraslih postane gonilna sila za prilagajanje na podnebne spremembe v družbi. Izobraževalne ustanove, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, se morajo prilagoditi trajnostnim načelom in podnebnim praksam. To zajema vključevanje podnebnih vsebin v učne načrte, zagotavljanje interdisciplinarnih pristopov in spodbujanje aktivnega učenja. Pomembno je tudi ustvariti okolje, ki spodbuja refleksijo, dialog in kritično razmišljanje o trajnostnih in podnebnih vprašanjih.

Ob naštetih pristopih za izobraževanje o podnebnih vsebinah bodo udeleženci izobraževanja odraslih pridobili ključne kompetence za spremembo razmišljanja, vedenja in delovanja. Zavedali se bodo vrednosti in ranljivosti naravnega okolja ter spoznali, da človek s posegom v naravno okolje in procese povzroča številne okoljske probleme. Razumeli bodo prepletenost ekoloških, tehniških, ekonomskih, družbenih in psiholoških vidikov pri reševanju okoljskih problemov, znali kritično razmišljati in tudi predlagati spremembe. In kar je najpomembnejše, svoje znanje in spremenjeno razmišljanje in ravnanje bodo širili dalje ter s tem pomagali ustvariti kritično maso za spremembe v družbi. Z vključevanjem podnebnih vsebin v formalno izobraževanje odraslih bomo učeče se opremili tudi s kompetenco sodelovanja, kritičnega razmišljanja, samozavedanja, integriranega reševanja problemov in sistemskega razmišljanja.

Pri tem pa ne smemo pozabiti na vlogo, ki jo imajo izobraževalci. Z ustreznim znanjem lahko učečim se pomagajo razumeti zahteve trajnostnega razvoja, obenem pa jih motivirajo za preoblikovanje tako samih sebe kot družbe. Izobraževalci morajo biti tako opolnomočeni in opremljeni z znanjem, spretnostmi, vrednotami in vedenjem, ki jih zahteva zeleni prehod. Strokovne delavce v Šolskem centru Celje sicer dodatno usposabljam o znanji o podnebnih spremembah, a je na tem področju potrebnega še veliko dela.

Ne nazadnje, vsako najmanjše prizadevanje za blaženje podnebnih sprememb in učenje o trajnostni pušča sledi. Skozi aktivnosti neformalnega izobraževanja v obliki študijskega krožka smo tako spodbudili prizadevanja civilne iniciative za izgradnjo pešpoti skozi manjši podeželski kraj z namenom zmanjšanja ogljičnega odtisa in spodbujanja zdravega življenjskega sloga. V formalnem izobraževanju odraslih v Šolskem centru Celje smo izvedli prvo množično predavanje o energetski varčnosti, ki ga bomo odslej vsako šolsko leto pripravili dvakrat. In še najpomembnejše, vidno smo premaknili zavedanje vseh generacij o pomembnosti čim hitrejšega ukrepanja v boju za naš planet, za nas in za prihodnje generacije njegovih prebivalcev.

Mateja Rajh Jager

Financiranje

Projekt Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju financira Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo s sredstvi Sklada za podnebne spremembe.

LITERATURA IN VIRI

- Bianchi, G., Pisiotis, U. in Cabrera Giraldez, M. (2022). *GreenComp: Evropski okvir kompetenc za trajnostnost*. Urad za publikacije Evropske unije.
- Drnovšek, U. (2016). *Določanje kalcijeve in magnezijeve trdote vode s hitrim testom, titracijo in spektrometrijo* [Diplomsko delo]. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- Evropska komisija. (2019). *Evropski zeleni dogovor*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sl
- Marentič Požarnik, B., Milekšič, V., Plut, D., Šorgo, A., Pavšer, N. in Pukl, V. (2004). *Učni načrt: Izbirni predmet: Program osnovnošolskega izobraževanja: Okoljska vzgoja*. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport; Zavod RS za šolstvo.
- Možina, T. (2019). Sistemsko umeščanje delovanja študijskih krožkov. V N. Bogataj in A. Veber (ur.), *Kako obogateti? Bistvo je očem nevidno: Zbornik besedil študijskih krožkov ob njihovi 25-letnici* (str. 20–26). Andragoški center Republike Slovenije.
- Statistični urad Republike Slovenije. (2023). *Statistični pregled leta 2022*. <https://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/12130/2022-pregled-leta.pdf>
- Torkar, G. (2019). Postaviti lokalno pred globalno: Premisleki o pomenu študijskih krožkov v današnji globalizirani družbi. V N. Bogataj in A. Veber (ur.), *Kako obogateti? Bistvo je očem nevidno: Zbornik besedil študijskih krožkov ob njihovi 25-letnici* (str. 46–57). Andragoški center Republike Slovenije.
- Unesco. (2022). *Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj: Kažipot: #VITRza2030*. Slovenska nacionalna agencija za Unesco; Zavod RS za šolstvo. www.zrss.si/pdf/VITR_za_2030.pdf
- Urh, D. (2012). *Študijski krožki: Iz korenin k novim izzivom za življenje v skupnosti*. Andragoški center Slovenije.
- Zupan, A., Marentič Požarnik, B., Vovk, A. in Orel, M.. (2008). *Kurikul: Okoljska vzgoja kot vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj: Gimnazija: Splošna, klasična, strokovna gimnazija: Kroskurikularno tematsko področje*. Ministrstvo za šolstvo in šport; Zavod RS za šolstvo.